

BARKAMOL AVLOD BOLALAR MAKTABLARI O‘QUVCHILARIDA MILLIY IFTIXOR TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI

R.I.To‘xtasin¹

Mas‘ul muallif: To‘xtasin Rajabov Ibodovich, Buxoro davlat universiteti Musiqi ijrochiligi va madaniyat kafedrası professori, p.f.d. (DSc).

Received: 07 Oktabr 2026
Accepted: 12 Oktabr 2026
Published: 17 Oktabr 2026

Copyright: © 2026 by the author(s). Licensee Musiqi pedagogikasi. Madaniyat. Etnografiya.

Iqtibos uchun: To‘xtasin, R. I. BARKAMOL AVLOD BOLALAR MAKTABLARI O‘QUVCHILARIDA MILLIY IFTIXOR TUYG‘USINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI / R. I. To‘xtasin // Musiqi pedagogikasi. Madaniyat. Etnografiya. — 2026. — T. 2, № 1. — B. 72–75.

1. Buxoro davlat universiteti Musiqi ijrochiligi va madaniyat kafedrası professori, p.f.d. (DSc)

Annotatsiya. Barkamol avlod bolalar maktablari o‘quvchilarida milliy iftixor tuyg‘usini shakllantirish muammosi ijtimoiy xarakterga ega. Binobarin, o‘quvchilarda milliy iftixor tuyg‘usini shakllantirish ularni Vatan ravnaqi, yurt obodligi va xalq farovonligi yo‘lida fidokorona mehnat qilishga undaydi.

Kalit so‘zlar: vatan ravnaqi, milliy iftixor, Barkamol avlod bolalar maktablari, o‘quvchilar, pedagogika nazariyasi, psixologik, falsafiy, psixologik va falsafiy yo‘nalishlar.

ФАКТОРЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЧУВСТВА НАЦИОНАЛЬНОЙ ГОРДОСТИ У УЧАЩИХСЯ ДЕТСКИХ ШКОЛ «БАРКАМОЛ АВЛОД»

Аннотация. Проблема формирования чувства национальной гордости у учащихся школ «Баркамол авлод» имеет социальный характер. Следовательно, формирование у учащихся чувства национальной гордости побуждает их к самоотверженному труду на пути процветания Родины, благополучия страны и народа.

Ключевые слова: процветание Родины, национальная гордость, школы «Баркамол авлод», учащиеся, педагогическая теория, психологические, философские, психологические и философские направления.

FACTORS IN THE FORMATION OF NATIONAL PRIDE AMONG STUDENTS OF BARKAMOL AVLOD CHILDREN'S SCHOOLS

Abstract. The issue of developing a sense of national pride among students of Barkamol Avlod children's schools has a social character. Accordingly, fostering national pride in students encourages them to work selflessly for the prosperity of the homeland, the well-being of the country, and the welfare of the people.

Keywords: prosperity of the homeland, national pride, Barkamol Avlod children's schools, students, pedagogical theory, psychological, philosophical, psychological and philosophical directions.

Kirish. Mamlakatimizda odamlar hayotida ham, dunyoqarashida ham, tafakkurida ham, turmush tarzida ham, yurtimiz tarixida ham juda katta o‘zgarishlar davri bo‘ldi. Jamiyatimiz qiyofasi butunlay yangicha mazmun kasb etdi. Bu esa, odamlarda yangicha yashash tarzini vujudga keltirdi. Yangicha yashash tarzi esa bevosita ong va tafakkurimizning o‘zgarishiga, hayotga yangicha qarashga zamin yaratdi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev raisligida 2021 yil 19 yanvar kuni ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarining hamkorligini kuchaytirish masalalari bo‘yicha videoselektor yig‘ilishida “Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo‘lsa, uning joni va ruhi ma‘naviyatdir. Biz yangi O‘zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi – ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlariga asoslangan kuchli ma‘naviyat» deb ta‘kidlangan edi. Yoshlarni vatanparvarlik, milliy iftixor ruhida tarbiyalash, buning uchun tarixni yaxshi o‘rgatish, bu yo‘nalishdagi ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish muhimligi ta‘kidlangan.

Yangi O‘zbekistonni barpo etish sharoitida taraqqiyot va yuksalish sari ishonch bilan borishda shaxs ma‘naviyatini shakllantirish asosiy yo‘nalishlardan hisoblanadi. Yetuk madaniyatli insongina mamlakat mafkurasi g‘oyalarini o‘zlashtirib, ularga qat‘iy amal qilgan holda ijtimoiy faoliyatni amalga oshiradi. Millat ma‘naviyatini tiklash va rivojlantirishda milliy ong, til va madaniyat yetakchi o‘rin tutadi. Ulardan samarali foydalanish o‘quvchilarda milliy his-tuyg‘u, g‘urur va iftixorni o‘stirish, shuningdek, milliy o‘zlikni anglash tuyg‘usini shakllantirishga xizmat qiladi.

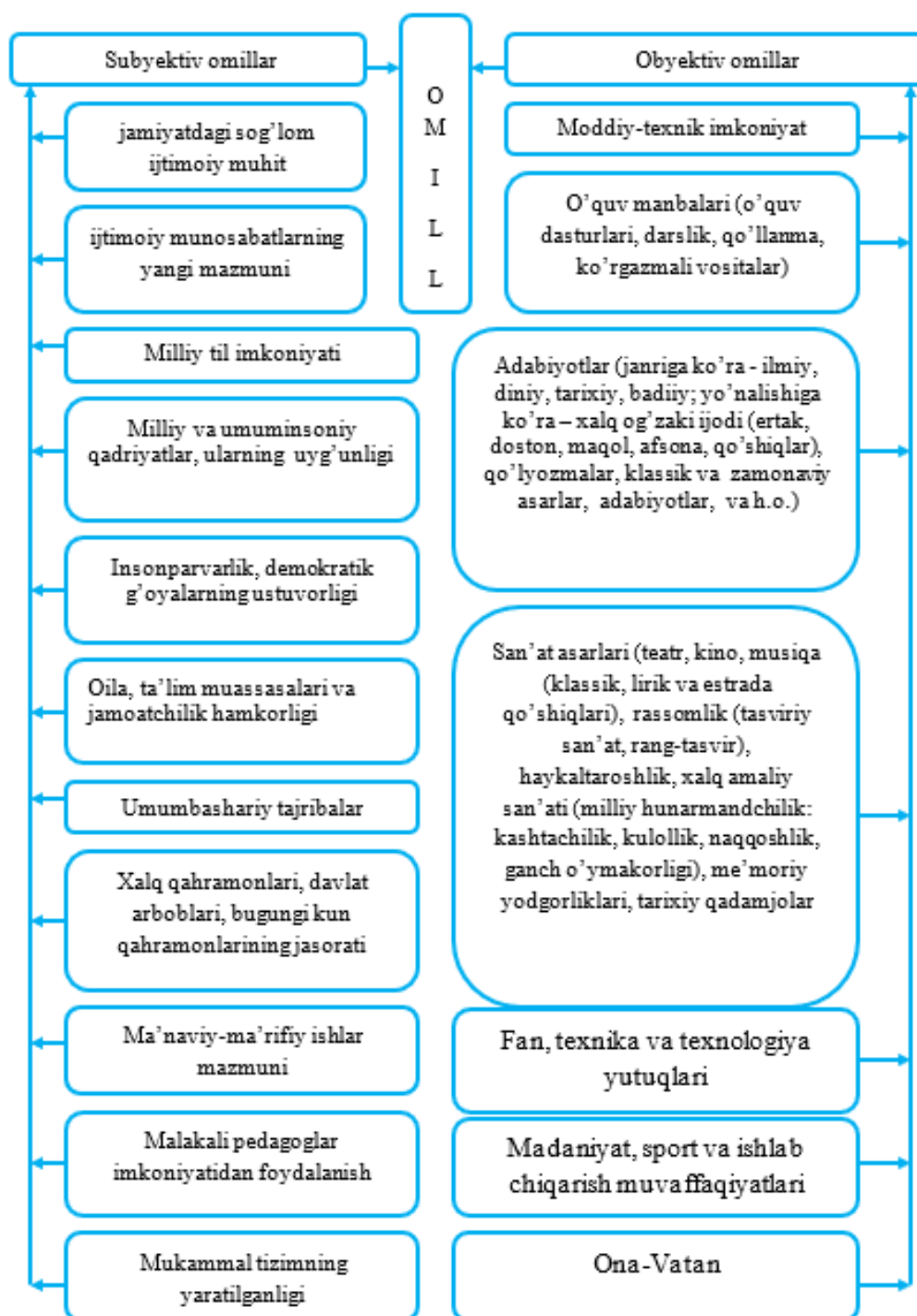
Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o‘quvchilarida milliy iftixorni shakllantirishda quyidagi omillarning ustuvor o‘rin tutishiga ishonch hosil qildik.

1.Sub‘ektiv omillar:

- jamiyatda sog‘lom muhitning qaror topganligi, shaxsning o‘zligini anglashiga yordam beruvchi g‘oyalarning etakchi o‘rin tutishi;

- kishilik munosabatlarining yangicha mazmun kasb etishi;
 - milliy qadriyatlarining qayta tiklanishi, ularni boyitish yo'lida muayyan harakatlarning tashkil etilishi;
 - milliy va umuminsoniy qadriyatlarining uyg'unligiga erishish;
 - ijtimoiy munosabatlarda insonparvarlik, demokratik g'oyalarning aks etilishi;
 - Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishda oila, o'quv yurtlari va keng jamoatchilik ishtirokining ta'minlanishiga erishish;
 - shaxs ongini shakllantirishga oid umumbashariy tajribalarni o'rganish va ulardan foydalanish;
 - Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishga e'tiborning qaratilganligi;
 - ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishda o'quvchilarning istak va xohishlarini inobatga olish, unda har qanday zo'rlik va majburlovlardan voz kechish; o'quvchilarda milliy iftixorni anglash ehtiyojining yuzaga kelganligi;
 - o'quvchilarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishda dunyoqarashi keng, hayotiy tajribasi boy, mohir notiq, mustahkam e'tiqod va o'zgalarga ibrat bo'la oluvchi hayot tarziga ega pedagoglarning kuchlariga tayanish va ularning imkoniyatlaridan samarali foydalanish chora-tadbirlarining ko'rilganligi;
 - Barkamol avlod bolalar maktablari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishning mukammal tizimi (mazmuni, shakl, metod va vositalari)ning yaratilganligi;
 - Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish andozasining yaratilganligi va hokazolar.
- Pedagogik ob'ektiv omillar:
- Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarning samaradorligini oshirishga imkon beruvchi zamonaviy ilm-fan, texnika, texnologiya va madaniyat yutuqlariga asoslangan moddiy bazaning mavjudligi;
 - shaxsda milliy iftixor tuyg'usini shakllantiruvchi g'oyalar singdirilgan o'quv manbalari (o'quv dasturi, qo'llanma, darslik, didaktik materiallar hamda ko'rgazmali qurollar)ning yaratilganligi;
 - Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishda axborotli texnologiyalar (ommaviy axborot vositalari – gazeta, jurnal, radio, televidenie va kompyuter)xizmatidan foydalanishning yo'lga qo'yilganligi va boshqalar (1-rasmga qarang).
- Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishda ijtimoiy muhit va uning mazmuni o'ziga xos ahamiyatga ega. Zero, o'quvchilarning umumiy shakllanishiga ta'sir etgani kabi ularda milliy iftixor tuyg'usining qaror topishida ijtimoiy ta'sirlar etakchi o'rin tutadi.
- Materiallar va metodlar. O'zbekiston Respublikasida shaxsning har tomonlama etuk, barkamol bo'lib shakllanishini ta'minlovchi muhitning yaratilishiga e'tibor qaratildi va bu yo'lida keng ko'lamlı harakat boshlab yuborildi, uning huquqiy asoslari ishlab chiqildi. Biroq, pedagogika nazariyasi va amaliyotidan bizga yaxshi ma'lumki, o'quvchilarda milliy iftixor tuyg'usining shakllantirilishiga sezilarli ta'sir etuvchi yana bir muhit mavjudki, ayni vaqtda uni g'oyaviy jihatdan takomillashtirish zarur. Achinarli jihati shundaki, ko'p holatlarda mikromuhitning engil-elpi hayot kechirish, oson yo'l bilan moddiy farovonlikka erishish kabi g'oyalarga ega bo'lishini pedagogik, psixologik va falsafiy yo'nalishlarda olib borilgan qator tadqiqotlarning natijalari ko'rsatmoqda.

Barkamol avlod bolalar maktablari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish omillari

Barkamol avlod bolalar maktablari muassasalari o'quvchilarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantiruvchi omillar quyidagilardir;

- Millatning shonli tarixi, o'tmishi. O'quvchilarni millat tarixi bilan tanishtiradi, ularda millatning taraqqiyot yo'li to'g'risidagi bilimlarni hosil qiladi, milliy tarix negizida istiqbolga bo'lgan ishonchni qaror toptiradi
- Milliy til imkoniyatlari. O'quvchilarni millat tarixi bilan tanishtiradi, ularda millatning taraqqiyot yo'li to'g'risidagi bilimlarni hosil qiladi, milliy tarix negizida istiqbolga bo'lgan ishonchni qaror toptiradi
- Xalq qahramonlarining jasorati. O'quvchilarga millat ozodligi, Vatan mustaqilligi, taraqqiyoti, istiqboli uchun kurashish oliy insoniy burch ekanligini anglatadi, ularni millat ozodligi, Vatan ravnaqi yo'lida kurashish istagini uyg'otadi
- Milliy-madaniy merosi. O'quvchilarni millatga xos turmush tarzi, borliqqa bo'lgan yondoshuv, ijtimoiy munosabatlari mazmuni, milliy xarakter xususiyatlari bilan tanishtiradi, ularda milliy mentalitetga xos sifatlarni tarbiyalashga yordam beradi
- Milliy qadriyatlar (urf-odat, marosim va an'analar). O'quvchilarga millat hayoti, o'tmishi, kelajagi uchun dahldor bo'lgan omillar to'g'risida ma'lumotlar beradi, ular tomonidan milliy mentalitet xususiyatlarining to'la anglanishi uchun imkoniyat yaratadi, o'quvchilarda milliy urf-odat, marosim va an'analarning avlodlar tomonidan davom ettirilishi, ularning mazmunan boyitib borilishi yo'lida amaliy harakat ko'nikmalarini tarbiyalaydi
- Xalq og'zaki ijodi. Yosh avlodning milliy qadriyatlar ruhida ulg'ayishlari uchun sharoit yaratadi, o'quvchilarni

milliy ruhiyat, milliy tafakkur, ijtimoiy borliqqa bo'lgan yondoshuv elementlari bilan tanishtiradi, ularda milliy ongning shakllanishi uchun xizmat qiladi

- Adabiyot. O'quvchilarga milliy hayot tarzi, uning tarkib topish jarayoni, milliy xarakter elementlari, ijtimoiy-milliy munosabatlar mazmuni haqidagi ma'lumotlarni beradi

- Ilm-fan. O'quvchilarni millatning intellektual salohiyati, uning jahon ilm- fani rivojiga qo'shgan hissasi, jahon tsivilizatsiyasidagi o'zni bilan tanishtiradi

- San'at. Yoshlarga turli tasviriy vositalari yordamida milliy hayot tarzi, milliy xarakter xususiyatlarining shaxs kamolotini ta'minlashdagi roli haqidagi bilimlarni beradi

- Xalq hunarmandchiligi. O'quvchilarni milliy ijodkorlik mazmunida aks etgan ezgu qarashlar bilan tanishtiradi, ularda milliy ruhiyatga asoslangan ijtimoiy munosabatni shakllantiradi

- Milliy me'morchilik. O'quvchilarga milliy me'morchilik mazmunida o'z ifodasini topgan ijtimoiy tafakkur, milliy iqtidor to'g'risidagi ma'lumotlarni etkazib berish asosida ularda ajdodlar an'analari hurmat tuyg'ularini qaror toptiradi

- Rassomlik. Rangli tasviriy vositalar yordamida o'quvchilarni milliy hayot tarzi, milliy ruhiyat xususiyatlari bilan tanishtiradi

- Milliy musiqa va qo'shiqchilik. Ohanglar yordamida o'quvchilar tomonidan milliy xarakter, qarashlar mazmunining anglanishini ta'minlaydi, ularda estetik didni tarbiyalaydi

- Raqs san'ati. Inson va borliq o'rtasidagi milliy munosabat mazmunini harakatlar yordamida ochib berish asosida o'quvchilarning milliy xarakter elementlarini shakllantiradi

- San'atning boshqa turlari (kino, teatr, sirk, milliy dorbozlik). O'quvchilarni milliylikning umuminsoniy madaniyatdagi o'zni bilan tanishtiradi, ular tomonidan milliy madaniyat jihatlarining turli madaniyatlar sintezidagi rolining baholanishiga imkoniyat yaratadi

- Ishlab chiqarish sohasida erishilayotgan yutuqlar. O'quvchilarning milliy intellektual salohiyat darajasiga baho berish asosida respublikada ilm-fan ravnaqini ta'minlashga o'z hissasini qo'shish istagini yuzaga keltiradi

- Oilaviy sulola an'analari. Yoshlar, jumladan o'quvchilar tomonidan milliylik, milliy o'ziga xoslik, milliy qadriyatlar mazmunining puxta anglanishi uchun sharoit yaratadi, ularni milliy ruhiyat g'oyalari asosida tarbiyalashga yordam beradi

- Sport. O'quvchilarni millat vakillarining jismoniy kuchi, salohiyati darajasi bilan tanishtiradi, ularda sport millat nomini jahonga tez tanituvchi vosita ekanligi to'g'risidagi qarashni yuzaga keltiradi, ularda shaxsiy jismoniy madaniyatni tarbiyalashga nisbatan rag'bat uyg'otadi

- Davlat ramzlari. O'quvchilarni millatning asriy qarashlari, borliqqa bo'lgan ijtimoiy munosabati mazmuni, shuningdek, uning sha'ni, g'ururi, or- nomusi, xalqaro maydondagi obro'-e'tibori to'g'risidagi ma'lumotlar bilan tanishtiradi, ularda millatning hayot tarziga nisbatan chuqur hurmat uyg'otadi, millatni ulug'lashga, uning taraqqiyotini ta'minlashga undaydi.

Xulosa. O'quvchilarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish ularni Vatan ravnaqi, yurt obodligi va xalq farovonligi yo'lida fidokorona mehnat qilish, o'zi yashayotgan jamiyatda tinchlik va xavfsizlikning barqaror bo'lishi yo'lida kurashish, turli millat va elatga mansub kishilar o'rtasidagi o'zaro inoqlikning qaror topishiga o'z ulushini qo'shishga intilish ko'nikmalarining shakllanishi hamda millat vakili sifatida o'z qadr-qimmatini anglab etishga undaydi. O'quvchilarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishga qaratilgan faoliyat mohiyatini yoritishda «rivojlanish», «tarbiyalash», «shakllantirish», «omil», «pedagogik ta'sir», milliy g'urur», «milliy iftixor» va «milliy o'zlikni anglash» kabi tushunchalar tayanch tushunchalar sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

[1] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida» PQ-5040-sonli qarori, 2021.26.03

[2] Abu Nasr Farobiy. Fazilat, baxt-saodat va kamolot haqida:/- Toshkent: Yozuvchi nashriyoti, 2001.- 64b.

[3] Akramova Sh., Salomov N. Yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish omillari – Toshkent: Ma'naviyat nashriyoti, 2015. – 30 b.

[4] Zunnunov A., Tolipov O'. Milliy qadriyatlar asosida o'quvchi shaxsini shakllantirish. – T.: Sharq, 2006. – 94 b.

[5] Quronov M. Maktab ma'naviyati va milliy tarbiya. – T.: Fan, 1995. – 118 b

[6] Raxmatov.A. Maktabdan tashqari mashg'ulotlarda (BABM) o'quvchilarda milliy iftixor tuyg'usini shakllantirish. Mags.diss.2024.

[7] Rajabov, T. X. I., & Ibodov, O. R. (2021). O'zbek Xalq Musiqa Merosda O'quvchilarni Vatanparvalik Ruhida Tarbiyalash Vositasi. IJTIMOY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 1(6), 139-145.

[8] Ражабов, Т. И. (2021). Укувчи-эшларга ўзбек миллий мусиқа фольклори намуналари воситасида эстетик тарбия бериш. Science and Education, 2(11), 1094-1103.

[9] Ражабов, Т. И. (2023). Совершенствование Механизма Духовно-Нравственного Формирования Учащихся Через Узбекские Народные Песни. Miasto Przyszłości, 33, 167-176.

[10] Раджабов, Т. И. (2019). Описание вековых ценностей в песне “тутовое дерево-балх” и его место в воспитании учащейся молодежи. In Россия-Узбекистан. Международные образовательные и социально-культурные технологии: векторы развития (pp. 70-71).

[11] Ражабов, Т. И. (2020). Педагогические возможности использования детских фольклорных песен в духовно-нравственном воспитании младших школьников. Вестник науки и образования, (5-2 (83)), 34-37.